

РЕСПУБЛИКА
ТАТАРСТАН

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ

САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

26.12.2024

«2025 - 2030 елларга Саба муниципаль районьнда Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында

КАРАР

№ 1101-п

Саба муниципаль районьнда татар, рус һәм башка телләрен, шулай ук Татарстан Республикасыннан читтә татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру максатларында Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. «2025 - 2030 елларга Саба муниципаль районьнда Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын расларга.

2. «2024-2026 елларга Саба муниципаль районьнда Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасын раслау турында» Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2023 елның 18 декабрдәге 1968-п номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. 5. Әлеге карарны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге Татарстан Республикасының <http://pravo.tatarstan.ru> рәсми хокукый мәгълүмат порталында рәсми рәвештә халыкка житкерергә.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну «Саба муниципаль районы Башкарма комитеты мәгариф идарәсе» МКУ башлыгы И. Ф. Шакировка йөкләргә.

Житәкче

М. Р. Ишниязов

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2024 елның 26 декабрдәге 1101-п номерлы карары белән РАСЛАНГАН

«2025-2030 елларга Саба муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы

Программа паспорты

Программа исеме	«2025-2030 елларга Саба муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы
Программаны эшләрчә төп	«Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе " муниципаль казна учреждениесе
Программаның максаты	Саба муниципаль районында татар, рус һәм башка телләрен, шулай ук Татарстан Республикасыннан читтә (беркетелгән регионнарда) татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру.
Программаның бурычлары	<ul style="list-style-type: none">- мәктәпкәчә һәм гомуми белем бирү учреждениеләрендә татар телен укытуда дәвамлылыкны тәмин итү;- тәрбия һәм укыту туган телдә алып барыла торган укыту-тәрбия учреждениеләре челтәрен саклау;- татар телен милли мәдәниятнең нигезе, татар халкының тулы канлы аралашу һәм туплану чарасы буларак саклау, өйрәнү һәм үстерү;- тел традицияләренә сакчыл мөнәсәбәт формалаштыру, телгә милли-мәдәни хезинә буларак аңлы мөнәсәбәт тәрбияләү;- сөйләм культурасының гомуми дәрәжәсен күтәрү ;- татар телен укытуның эчтәлеген һәм методларын сыйфатлы яңарту, татар телен укытуның укыту-методик һәм укыту-матди базасын ныгыту, гомуми белем бирү учреждениеләренә уку китапханәләрен тулыландыру, татар телендә дәреслекләренң үз вакытында керүе;- мәгариф өлкәсендә өр-яңа мәгълүмат технологияләрен кертү.
Программаны гамәлгә ашыру срогы	2025-2030 еллар.
Программаның структурасы	каралмаган
Программаның төп юнәлешләре	Мәгариф учреждениеләрендә дәүләт телләрен өйрәнү; мәгариф учреждениеләрендә дәүләт телләрен куллану һәм уку йортларын укыту-методик әдәбият белән тәмин итү; икетеллек шартларында педагогик кадрлар белән эшләрчә: укытуның яңа технологияләрен кертү; мәгариф учреждениеләренә укыту-матди базасын ныгыту; укучылар өчен район чаралары; финанс белән тәмин итү.

Программаны финанслау күләмнәре	<p>Программаны финанслауның гомуми күләме 2025-2030 елларда 90,000 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча:</p> <p>2025 ел-30,000 мең сум; 2026 ел-30,000 мең сум; 2027 ел-30,000 мең сум; 2028 ел-0,000 мең сум; 2029 ел-0,000 мең сум; 2030 ел-0,000 мең сум.</p> <p>Программаны финанслау күләмнәре фараз характерында һәм Саба муниципаль районы Советының чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорына) Саба муниципаль районы бюджеты турындагы Карарына ярашлы рәвештә төгәлләштереләчәк.</p>
Программаның көтелә торган ахыргы нәтижеләре	<p>Мәгариф учреждениеләрендә һәм мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә тел өлкәсен гамәлгә ашыруның конституциячел хокукларын гамәлгә ашыру өчен шартларны яхшырту;</p> <ul style="list-style-type: none"> - "Татарстан Республикасы дөүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында" Татарстан Республикасы Законын гамәлгә ашыру өчен мәгариф учреждениеләрендә һәм мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә шартларны яхшырту; - мәгариф учреждениеләрендә һәм мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә ике дөүләт теленең конфликтсыз эшләве өчен шартлар тудыру; - милли телләр һәм мәдәниятләр контекстында татар теленең активлашуы; - муниципаль районның белем бирү процессында татар теленең ролен көчәйтү; - муниципаль районның башлангыч, төп, урта гомуми белем бирү мәктәпләрендә татар телен укытуның яңа ысулларын үзләштерү; -мәктәпләренең, мәктәп китапханәләренең һәм район китапханәләренең фәнни, популяр белем һәм укыту-методик әдәбиятка ихтыяжларын канәгатьләндерү; - район халкының грамоталылыгын һәм татар телен белү культурасын арттыру.

1. Программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә Характеристика, күрсәтелгән өлкәдәге төп проблемаларны тасвирлау һәм аны үстерү фаразы

Элеге Програма Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрдәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрдәге 1807-1 номерлы, «Россия Федерациясе дөүләт теле турында» 2005 елның 1 июндәге 53-ФЗ номерлы, Россия Федерациясе дөүләт милли сәясәте стратегиясе нигезендә эшләнгән, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Президентының 2008 елның 3 июлдәге ПУ-312 номерлы Указы белән расланган Татарстан Республикасында дөүләт милли

сәясәте концепциясе, «Татарстан Республикасында Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 1992 елның 8 июлендәге 1560-ХІІ номерлы һәм «Татарстан Республикасы дәүләт теле буларак татар теленнән файдалану турында» 2013 елның 12 гыйнварындагы 1-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законнары, шулай ук Татарстан Республикасында дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасын гамәлгә ашыру кысаларында 2014 - 2022 елларга уздырылуы эшне дәвам итәргә тиеш.<http://docs.cntd.ru/document/917015495>

Саба муниципаль районында төрле милләт вәкилләре яши: татарлар, руслар, әрмәннәр, тажиклар һәм башка милләт вәкилләре.

Татарстан Республикасы халыклары телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча ТР Дәүләт программасын гамәлгә ашыру «ТР халыклары телләре турында» гы закон нигезендә алып барыла, районда милли сәясәтне хәл итүдә аерым урын алып тора.

Программаны гамәлгә ашыру эше максатчан характерда. Эш ике дәүләт телендә алып барыла. Документлар бланкларында Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә барлык реквизитлар да бар. Эш кәгазьләрен татар телендә рәсмиләштерү өчен барлык шартлар да тудырылган. Гражданның шәхси сораулар буенча кабул итү, аларның гаризалары, шикәятләре һәм үтенечләре белән эшләр ике дәүләт телендә алып барыла. Районда барлык киңәшмәләр, оештыру чаралары дәүләт телләрендә уздырыла.

Мәдәният, мәгариф, сәламәтлек саклау, социаль яклау учреждениеләренен, хезмәт күрсәтү объектларының эчке һәм тышкы бизәлешә телләр турындагы закон таләпләренә туры китерелгән.

Районда «Саба таңнары» газетасы чыга.

Милли мәгариф теләсе кайсы халыкны торгызуда мөһим фактор булып тора. Мәктәп милли мәдәният үсешенә дәвамчанлыгын тәэмин итә һәм аңа ирешүне үсеш казанышы, һәр кешенә казанышы итә, туган телнең үзенчәлекле традицияләрен, шулай ук гомумкешлек мәдәни-әхлакый кыйммәтләрен йөртүче һәм дәвам итүче буларак ижади шәхес формалаштыра.

«Мәгариф турында» РФ һәм ТР Законнары, «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» Татарстан Республикасы Законы, «2014-2022 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» Татарстан Республикасы Дәүләт программасы нигезендә Саба районында милли белем бирүнең төп принцибы булып туган телдә укытуның һәм тәрбияләнүнең демократик һәм конституциячел хокукын гамәлгә ашыру, бу хокукны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру тора.

Милли мәгариф шәхеснең интеллектуаль һәм рухи үсешә өчен киң киңлек ача. Тулаем республикадагы кебек үк, Саба районында да аның үсешенә төп проблемалары хәл ителгән: Барлык мәгариф учреждениеләре дә татар теле һәм әдәбияты дәрәжәләре белән тәэмин ителгән, мәктәпләр укытучы - тел белгечләре белән тәэмин ителгән, милли мәгариф учреждениеләрендә балаларга туган телдә белем бирү өчен шартлар тудырылган.

Саба муниципаль районында 43 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесендә 1780 бала белем ала һәм тәрбияләнә, шуларның 1677 (94,2%) – татар балалары.

Районда барлығы 23 гомуми белем бирү мәктәбе бар, 15ендә укыту татар телендә алып барыла. Укучыларның 40,6% ы (1605 укучы) татар мәктәпләре программасы буенча белем ала.

Район үзәгендә, Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсендә барлығы 6 мәктәпкәчә учреждение, 3 гомуми белем бирү учреждениесе - 1 гимназия, 1 сәләтле балалар өчен аерым фәннәрне тирәнтен өйрәтүче мәктәп - интернат, 1 урта гомуми белем бирү мәктәбе бар.

780 мәктәпкәчә яшьтәге баланың 771е татар милләтеннән, район үзәгендәге барлык балалар бакчаларында укыту һәм тәрбия бирү татар телендә алып барыла. Район балалар бакчаларында балаларны татар халкының мәдәнияте һәм көнкүреше, тарихы белән таныштыру кабинетлары булдырылды. Һәр балалар бакчасында татар халкының мәдәниятен, көнкүрешен чагылдырган почмаклар булдырылган, район авылларының барлыкка килү тарихы буенча материал тупланган. Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә ата-аналар катнашында милли бәйрәмнәр үткәрелә.

Районның гомуми белем бирү мәктәпләрендә барлығы 50 Татар теле һәм әдәбияты укытучысы бар, шуларның 22се югары квалификацияле, 23е беренче квалификацияле категорияле укытучылар.

Район мәгариф учреждениеләрендә 54 Рус теле һәм әдәбияты укытучысы эшли, шуларның 15е югары квалификация категориясенә ия, 27се 1 квалификация категориясенә ия.

Рус теле һәм әдәбияты укыту дәүләт программалары буенча гамәлгә ашырыла, федераль исемлектә күрсәтелгән дәреслекләр кулланыла.

Районда Туган тел (татар), рус теле һәм әдәбияты укытучыларының квалификациясен күтәрү буенча гамәли чаралар үткәрелә, ел саен 20дән артык укытучы квалификация күтәрү курсларында белем ала.

Мәгариф идарәсе мәктәпләрне газеталарга яздыруны оештырды. Белем бирү мәктәпләре өчен вакытлы матбугатка уртача 10шар исем бирелә, имза басмаларының 50% тан артыгы татар телендә языла.

Татар һәм рус телләрен һәм әдәбиятын укытуның матди-техник базасы елдан-ел яхшыра бара. Барлык мәктәпләрдә дә уку кабинетлары булдырылган, интерактив такталар, мультимедиа - жиһазлар һәм башка укыту чаралары сатып алына.

Районның туган теле (татар, рус) һәм әдәбияты укытучылары укучыларда телдән һәм язма сөйләмгә тирән һәм ныклы белем, күнекмәләр формалаштыралар, дәреснең коммуникатив-үстерү функцияләрен тормышка ашырырга, аның методикасын камилләштерергә омтылалар. Дәресләрдә үсешле белем бирү элементлары, төрле дәрәжәдәге биремнәр кулланыла, укучыларга дифференциацияле якин килү кертелә, укучыларның танып белү эшчәнлеген активлаштыруга зур игътибар бирелә. Укытучылар атналар, туган телләр көннәре, төрле конкурслар, ачык дәресләр һәм сыйныфтан тыш чаралар, китап күргәзмәләре, тематик газеталар чыгару, конкурслар, викториналар, шагыйрьләр һәм язучыларның юбилей даталарына багышланган чаралар, татар шагыйрьләре һәм язучылары, күренекле мәдәният һәм сәнгать эшлеклеләре, республиканың әйдәп баручы югары уку йортлары укытучылары белән очрашулар үткәрә. Укытучы-сүз осталарының эш тәҗрибәсе нигезендә укытуның традицион һәм инновацион методлары, дәрестә һәм дәрестән тыш вакытта сөйләм мохите тудырырга, мәгълүмати технологияләрне белем бирү процессына интеграцияләргә мөмкинлек бирүче мәгълүмати һәм коммуникатив - үстерү технологияләре берләштерелә. «Саба таңнары» район газетасы редакциясе белән берлектә татар телен һәм әдәбиятын пропагандалау буенча тиешле эш алып барыла. Укытучылар һәм укучыларның мөкаләләре даими басыла. Милли аңны үстерү максатларында Саба муниципаль районы Мәгариф идарәсе педагогларның хезмәт нәтиҗәләгән күтәрүгә ярдәм итүче семинарлар, конференцияләр үткәрүгә зур

игътибар бирэ. Укытучылар ачык дәресләрдә һәм чараларда катнашып, район мәктәпләрендәге коллегалары белән тәҗрибә уртаклашып, шулай ук семинарларда, мастер-классларда, проектларны презентацияләүдә катнашып, үзләренең педагогик осталыкларын күтәрәләр. Районның барлык мәгариф учреждениеләрендә туган тел көне елына ике тапкыр билгеләп үтелә: февральдә - туган тел декадасы, апрельдә - Г.Тукайның туган көне (26 апрель). Бу ункөнлек кысаларында барлык мәктәпләрдә түгәрәк өстәлләр, конференцияләр, төрле ижади чаралар, конкурслар, викториналар уздырыла. Безнең укытучылар республика укытучылары белән эшләү тәҗрибәләре белән уртаклашалар, дәресләрне даими рәвештә журналларда һәм белем бирү сайтларында бастырып чыгаралар. Алар-бөтенроссия, республика, муниципаль фәнни-гамәли конференцияләрдә, конкурсларда һәм грантларда катнашучылар.

Район мәктәпләрендә ел саен юбилей даталарына, танылган татар язучыларының, галимнәренең, мәгърифәтчеләренең тормышына һәм ижатына багышланган чаралар үткәрелә. Ике елга бер мәртәбә "Б.Сабасы ш. т. б. гимназиясе" МББУ базасында Ә. Кәримуллин исемендәге Республика фәнни – гамәли конференциясе үткәрелә, анда төрле районнарда укучылар катнаша. Укучыларның чыгышларын жюри бәяли, аның составына К(П)ФУ укытучылары һәм Саба муниципаль районы укытучылары керә, алар мәгариф системасында зур педагогик тәҗрибәгә ия, документларга һәм конкурс (ижади) ярышларга экспертиза ясау күнекмәләренә ия.

Район мәктәпләренең иң яхшы укучылары ел саен татар, рус һәм әдәбият буенча олимпиадаларның муниципаль һәм республика этапларында катнашып, яхшы нәтиҗәләр күрсәтәләр.

Республика этабында татар теле һәм әдәбиятыннан олимпиада нәтиҗәләре:

2021 ел - 36 призлы урын

2022 ел - 34 призлы урын

2023 ел - 66 призлы урын

2024 ел - 69 призлы урын

Район мәктәпләре укытучылары һәм укучылары төрле республика чараларында, конкурсларда, грантларда, фәнни-гамәли конференцияләрдә актив катнашалар, яхшы нәтиҗәләргә ирешәләр, призлы урыннар яулыйлар, Дипломнар, Мактау грамоталары, кыйммәтле бүләкләр белән бүләкләнәләр.

Ел саен газета-журналларга язылу рәсмиләштерелә.

01.09.2024 елга Саба муниципаль районы мәгариф оешмаларының китапханә фонды 131 032 экз тәшкил итә. Матур әдәбият фонды - 105576 экз. Шулардан: татар телендә-47 269 экз., рус телендә – 58 307 экз.

2. Программаны гамәлгә ашыруның төп максатлары һәм бурычлары, сроклары һәм этаплары

Саба муниципаль районында татар, рус һәм башка телләренә, шулай ук Татарстан Республикасыннан читтә (беркетелгән регионнарда) татар телен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру.

Максатка ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

- мәктәпкәчә һәм гомуми белем бирү учреждениеләрендә татар телен укытуда давамлылыкны тәэмин итү;

- тәрбия һәм укуыту туган телдә алып барыла торган укуыту-тәрбия учреждениеләре челтәрен саклау;

- татар телен милли мәдәниятнең нигезе, татар халкының тулы канлы аралашу һәм туплану чарасы буларак саклау, өйрәнү һәм үстерү;

- тел традицияләренә сакчыл мөнәсәбәт формалаштыру, телгә милли-мәдәни кыйммәт буларак аңлы мөнәсәбәт тәрбияләү; сөйләм культурасының гомуми дәрәжәсен күтәрү;

- татар телен укуытуның эчтәлеген һәм методларын сыйфатлы яңарту, татар телен укуытуның укуыту-методик һәм укуыту-матди базасын ныгыту, гомуми белем бирү учреждениеләренә уку китапханәләрен тулыландыру, татар телендә дәрәжәләренә үз вакытында керүе;

- мәгариф өлкәсендә өр-яңа мәгълүмат технологияләрен керту.

Программаның нәтижәләгә чараларны билгеләнгән срокларда үтәү дәрәжәсе буенча бәяләнә. Программаның нәтижәләгә бәяләү өчен Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы башкарма комитеты бүлекләренә агымдагы хисап материаллары кулланыла.

Программаны гамәлгә ашыруның төп нәтижәсе булып белем дәрәжәсен, этнотел компетенциясен күтәрү, телләренә яшәше өлкәсен киңәйтү, тел компетенцияләренә ролен, квалификациясен, мәгариф өлкәсе хезмәткәрләренә, хезмәт күрсәтүләренә һәм халыкның киң катламнарының профессионализмын күтәрү, мәдәни һәм этнотел төрләгән саклап калу, толерантлыкны һәм милләтара татулыкны арттыру торырга тиеш.

Программа Татарстан Республикасының дәүләт һәм башка телләренә сәяси, икътисадый, социаль һәм этномәдәни өлкәләрдә һәм мәгълүмати киңлектә, шулай ук районның һәм республикадан читтәгә татар теленә мәгариф системасында яшәвен чагылдыра торган сан күрсәткечләренә үсүен, Саба районнда яшәүче халыкларның телләрен саклап калуны һәм үстерүне, районда дәүләт һәм башка телләренә социаль статусын һәм абруен күтәрүне күздә тоту.

Программада каралган чараларны гамәлгә ашыру рухи байлыкны арттырырга, халыкларның телен, әдәбиятын һәм мәдәниятен популярлаштыручы мәгърифәтчелек чараларынан халыкның файдалана алуына, Татарстан Республикасы дәүләт телләренә функциональгә арттырырга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын гамәлгә ашыру төрле типтагы һәм дәрәжәдәгә мәгариф оешмаларының белем һәм тәрбия эшчәнлеген хупларга һәм үстерергә ярдәм итәчәк, педагогның социаль статусын арттырачак, мәгариф системасын һәм халыкның этнотел ихтыяжларына хезмәт күрсәтүләре өлкәсен яқынайтырга мөмкинлек бирәчәк, халыкның туган телләрен өйрәнүдә һәм үстерүдә конституциячел хокукларын яклауга ярдәм итәчәк.

3. Программаны финанс белән тәмин итү

Программаның, структур элементның исеме, финанс белән тәмин итү чыганагы	Еллар буенча финанс белән тәмин итү күләме, мең сум					
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	2	3	4	5	6	7
«2025-2030 елларга Саба муниципаль районында	30,000	30,000	30,000	0,000	0,000	0,000

Татарстан Республикасы д�улат телл�рен Һәм башка телл�рне саклау, �йр�н� Һәм �стер�» муниципаль программасы - барлыгы, шул ис�пт�н:						
федераль бюджет	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Татарстан Республикасы бюджеты	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Саба муниципаль районы бюджеты	30,000	30,000	30,000	0,000	0,000	0,000

4. Программаны гам лг  ашыру механизмы

Программа чараларын гам лг  ашыру барышында аны эшл уچه-координатор (Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты) т п башкаручыларның  зара хезм тт шлеген т емин ит .

Программаны гам лг  ашыруда катнашучы б лекл р ел саен Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы башкарма комитетына аның  т леше турында м г л мат тапшыралар.

 леге программа кысаларында 1 нче кушымта нигезенд  чараларның т б нд ге системасы гам лг  ашырылачак

5. Т б кара хезм тт шлек

Саба муниципаль районы Башкортостан Республикасының Аургазы районы Һәм Ульяновск  лк се (Иске Кулатка, Николаевск, Павловск районнары) бел н хезм тт шлек ит . Саба муниципаль районы Башкарма комитетының м гариф идар се тарафыннан ел саен беркетелг н регионнар арасында милл тара м н с б тл рне ныгытуга багышланган чаралар планлаштырыла: уртак семинарлар  тк р , укытучыларның педагогик т жриб сен гомумил штер  Һәм тарату, д реслекл р алуда ярд м ит  Һ. б.

Регионара хезм тт шлек даими р вешт   с рг , с ф рл рд н яңа идеял р, кызыклы проектлар алып кайтырга, иң яхшы идар  карарлары Һәм педагогик практикалар бел н илһамланырга м мкинлек бир . Болар барысы да, һичшиксез, жит кченең, укытучыларның профессиональлеген арттыра, кил ч кне узып, алга барырга Һәм  с рг  м жб р ит .

Ел саен Шикше авылы м йданында матур Һәм хуш исле «Умартачы» б йр ме уза, ул Татарстанның т рле районнарыннан гына т гел,   Россиянең к рше т б кл ренн н, м с л н, Башкортостан Республикасы Һәм Ульяновск  лк сенн н д  умартачыларны ж леп ит .

Телл рне саклау Һәм  стер  эшенд  к релг н тырышлыklarга карамастан, х л ителм г н проблемалар бар: татар телен, районда яш уچه халыklarның милли

телләрен үзләштерүгә кызыксыну житмәү, аларның тел һәм сөйләм культурасын саклау һәм үстерү бунча чаралар житәрлек булмау.

6. Программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижәләре

- Мәгариф учреждениеләрендә һәм мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә тел өлкәсен гамәлгә ашыруның конституциячел хокукларын гамәлгә ашыру өчен шартларны яхшырту;

- "Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында"Татарстан Республикасы Законын гамәлгә ашыру өчен мәгариф учреждениеләрендә һәм мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә шартларны яхшырту;

- мәгариф учреждениеләрендә һәм мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә ике дәүләт теленең конфликтсыз эшләве өчен шартлар тудыру;

- милли телләр һәм мәдәниятләр контекстында татар теленең активлашуы;

- муниципаль районның белем бирү процессында татар теленең ролен көчәйтү;

- муниципаль районның башлангыч, төп, урта гомуми белем бирү мәктәпләрендә татар телен укытуның яңа ысулларын үзләштерү;

-мәктәпләрнең, мәктәп китапханәләренең һәм район китапханәләренең фәнни, популяр белем һәм укыту-методик әдәбиятка ихтыяжларын канәгатьләндерү;

- район халкының грамоталылыгын һәм татар телен белү культурасын арттыру.

7. Программа индикаторлары

Ахыргы нәтижәләргә бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре	Индикаторларның кыйммәтләре				
	2021 ел	2022 ел	2023 ел	2024 ел	2025 ел
1	2	3	4	5	6
Мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында татар милләтле балаларны туган татар телендә укыту һәм тәрбияләү өлеше, процентлар.	92	93	93	94	95
Гомуми белем бирү оешмаларында татар милләтле балаларын туган татар телендә укытуны колачлау өлеше, процентлар.	36	37	38	39	40
Гомуми белем бирү оешмаларында рус милләтле балаларны туган телләрендә рус телендә укыту өлеше, процентлар.	100	100	100	100	100

«2025 – 2030 елларга Саба муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасына 1 нче кушымта

«2021– 2025 елларга Саба муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы чаралары

Төп чараларның исеме	Башкаручылар	Башкару вакыты төп чараларны	Бюджет акчалары исәбеннән финанслау				
			2025 ел	2026 ел	2027 ел	2029 ел	2030 ел
1	2	3	4	5	6	7	8
1 нче мәсьәлә. Татарстан Республикасының дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләренә тигез яшәшенә ярдәм итү							
Муниципаль программаны эшләү һәм раслау.	"Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе" МКУ	2024	-	-	-	-	-
Тышкы һәм эчке визуаль мәгълүмат чараларын Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә, шул исәптән сәүдә өлкәсе предприятиеләрендә рәсмиләштерү.	Район башкарма комитеты бүлекләре, жирле үзидарә органнары.	2025-2030					
Урам күрсәткечләрен Татарстан Республикасы дәүләт телләрендә рәсмиләштерү.	Саба муниципаль районы Башкарма комитетының инфраструктура үсеше бүлеге һәм авыл жирлекләре башкарма комитетлары.	2025-2030	Предприятиеләр акчалары исәбеннән				
Районда чыгарыла торган продукцияне ТР дәүләт телләрендә этикеткалар, ярлыклар, инструкциялар белән тәэмин итүдә ярдәм итү.	Районның сәүдә һәм сәнәгать предприятиеләре.	2025-2030	Предприятиеләр акчалары исәбеннән				
Сәүдә хезмәткәрләре тарафыннан халыкка ТРның ике дәүләт телендә хезмәт күрсәтү.	Районның сәүдә һәм сәнәгать предприятиеләре.	2025-2030					
Милли мәгариф учреждениеләре челтәрен саклау.	"Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе" МКУ	2025-2030					

ТР Муниципаль берәмлекләре советы һәм Н планы буенча республика конкурсларының муниципаль этапларын үткөрү; Татарстан Республикасы дәүләт телләрен үстерү буенча семинарлар, конференцияләр, түгәрәк өстәлләр оештыру.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030	10,000	10,000	10,000		
Г.Тукайга (26 апрель) багышланган ел саен үткөрелә торган чараларны оештыру. ...	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030	5,000	5,000	5,000		
			15,000	15,000	15,000		
2 нче мәсьәлә. Саба муниципаль районында татар һәм рус телләрен өйрәнүнең һәм татар һәм рус телләрендә укытуның бербөтен системасын үстерү							
Татар һәм рус телләрен укытуны укыту-методик тәэмин итү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030	Республика бюджеты				
Татар һәм рус телләрен өйрәнүнең бербөтен системасын үстерү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
Мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә балаларны туган телендә укытуны һәм тәрбияләүне тәэмин итү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
Өстәмә белем бирү учреждениесендә туган телдә укыту һәм тәрбияләү белән түгәрәкләр, клублар оештыру.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
Татар телен дистанцион укытуның мәгълүмати белем бирү системасы проектын гамәлгә ашыруга ярдәм итү. Тел белүнең төрле дәрәжәсен тәэмин итүче «Ана теле».	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
Туган телләрдә иншалар конкурсларын; укучылар конкурсларын оештыру һәм үткөрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
Татар, рус теле һәм әдәбияты укытучыларының семинар-киңәшмәләрен оештыру һәм үткөрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					

Республика фәнни-гамәли конференцияләрен, педагогик укуларны (К. Насыйри, Ш. Мәржани, Р. Фәхреддин) муниципаль турларны оештыру һәм үткөрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
«Мастер-класс» Бөтенроссия конкурсының муниципаль туры оештыру һәм уздыру; республика этабында катнашу.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030	0	0	0	0	0
Рус, татар теле һәм әдәбияты буенча бердәм дәүләт имтиханы оештыру һәм үткөрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
Күпмәдәни белем бирү системасында татар телен үстерүне тәмин итү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
Күренекле мәдәният, әдәбият һәм сәнгать эшлеклеләре (газета һәм журнал хезмәткәрләре, галимнәр – ТР Фәннәр Академиясе әгъзалары һ. б.) белән очрашулар оештыру	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
Китап күргәзмәләре, әдәби-тематик кичәләр, әңгәмәләр, язучыларның юбилей даталарына күзәтүләр оештыру.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
"Рус теле һәм әдәбияты" татар теле һәм әдәбияты өлкәсендә югары квалификацияле кадрлар әзерләүгә ярдәм.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
Милли гомуми белем бирү учреждениеләрен педагогик кадрларын әзерләү, яңадан әзерләү һәм квалификациясен күтәрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
Дәүләт телләрен өйрәнү кабинетларының уку-матди базасын заманча жиһазлар, иллюстратив материаллар һәм яңа буын күрсәтмә әсбаплар белән ныгытуга ярдәм итү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030	Республика бюджеты				

А.Кәримуллин исемендәге мәктәп укучыларының республика фәнни-гамәли конференциясе.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030	12,000	-	12,000	-	
Программа чараларының үтәлеше турында халыкка массакуләм мәгълүмат чаралары аша даими мәгълүмат бирү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
Барлығы			12,000		12,000		
3 нче мәсьәлә. Саба муниципаль районында яшәүче халыклар вәкилләренә телләрен саклау һәм үстерү							
Мәктәп китапханәләре фондларын ел саен милли һәм туган якны өйрәнү әдәбияты һәм вақытлы басмалар, шул исәптән ТР халыклары телләрендә туплау.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030	Республика бюджеты				
Районыбыз укучылары арасында туган телдә төрле конкурслар үткөрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030	3,000	15,000	3,000		
Туган тел укытучыларының семинар-киңәшмәләрен оештыру һәм үткөрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
Туган тел укытучыларының квалификациясен күтөрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
			3,000	15,000	3,000		
4 нче мәсьәлә. Республикадан читтә татар телен саклау һәм үстерү. Регионнар белән хезмәттәшлек							
Дәрәслекләр, методик ярдәмлекләр, аудио - һәм видеоматериаллар, татар телендә матур әдәбият белән тәэмин итүдә ярдәм итү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030	Республика бюджеты				
Беркетелгән регион вәкилләре белән семинар-киңәшмәләр, түгәрәк өстәлләр, конференцияләр.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030					
5 нче мәсьәлә. Саба муниципаль районында этнотел ситуациясен һәм Программаны гамәлгә ашыру барышын мониторинглау һәм анализлау							

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижелелеген арттыру буенча оештыру чаралары.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030	
Чараларның календарь планнары нигезендә чаралар үтәлешенә анализ.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030	
Чараларның календарь планнары нигезендә чаралар үтәлешенә анализ.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030	
Чараларны башкаручылар белән кинәшмәләр үткөрү.	«Саба муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» МКУ.	2025-2030	